

สะพานสายรุ้ง

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 ธันวาคม 2552

ขณะเป็นเด็ก เราก้าวเข้าสู่การดำรงอยู่ทางกายภาพ ณ ช่วงของชีวิต ซึ่งยังไม่มีความเป็นอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับแรงผลักดันทางโลก หลายสิ่งหลายอย่างขึ้นอยู่กับลักษณะการที่เราก้าวเข้าสู่การดำรงอยู่ทางกายภาพ ขณะเป็นเด็ก ไม่ว่าจะ เป็นความสามารถที่ถูกดึงออกมาจากตัวเรา หรือเส้นทางที่เราถูกนำไป ข้อนี้มีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงไม่มีที่สิ้นสุดต่อทั้งชีวิตของเราในโลก แน่หนอนที่หลังจากนั้นเราจะสามารถแทรกแซงในชีวิตของตนเองได้โดยอิสระไม่มากนักน้อย แต่เราจะทำเช่นนั้นได้ก็เฉพาะในปริมณฑลที่ได้รับจากวัยเด็กของเราเท่านั้น

รูตอล์ฟ สไตเนอร์

เด็ก ๆ ถูกไล่ให้พ้นไปจากวัยเด็ก

สมัยนี้เราไต่ยีนเด็กอนุบาลคุยกันเรื่องแฟน วาดลวดลายต้นแบบทางเครื่อง เราเห็นเด็กวัยเพียง 9 ขวบเริ่มอย่างสู่วัยเจริญพันธุ์ แต่งตัวตามแฟชั่นวัยรุ่น ขณะที่เด็กหนุ่มสาวกลับดูแลตัวเองไม่ได้ ไม่มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจแบบเด็กๆ

น่าอนาถที่นี่คือลักษณะของพัฒนาการเด็กยุคนี้ แก่แดดในขณะทีควรจะไร้เดียงสา ทว่า กลับไม่รู้จักโตเมื่อถึงเวลาก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่บางคนเห็นเด็กตัวเล็กพูดจาวางท่าเกินวัยอาจจะรู้สึกเอ็นดู แต่หนุ่มสาวที่ไม่รู้จักโต คนเห็นแล้วมีแต่ถอนใจ เด็กแก่แดดยิ่งโตขึ้น ดิกรีความเกินวัยของพฤติกรรมยิ่งเข้มข้นจนไม่มีใครเอ็นดูลงอีกต่อไป มีแต่เปลี่ยนเป็นหนักใจละไม่ว่า

ปฏิเสธไม่ได้ว่าวัยเด็กยุคนี้ ผิดแผกไปจากยุคสมัยที่เราเติบโตขึ้นมา เด็ก ๆ ไม่ได้เล่นขายของ ปีนต้นไม้ หรือหมากเก็บอีกต่อไป เด็กสมัยนี้ไม่นั่งดูทีวีก็เล่นเกมกด หากเหลือเวลาจากการเรียนพิเศษและทำการบ้าน

ปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัยเด็กคือ สภาพสังคมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การขยายตัวทั้งด้านกว้างและด้านลึกของสื่อพลังสมัยใหม่ทั้งหลายมีส่วนผลักดันวัยเด็กให้เสียรูปผิดร่าง ระยะเวลาให้สั้นลงๆ เร่งรัดเด็กให้รีบก้าวพ้นไปเสียจากวัยเด็กโดยเร็ว ยิ่งเหมือนผู้ใหญ่ได้เร็วเท่าไรก็ยิ่งดีเท่านั้น

วัยเด็กคืออะไรกันแน่ เด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่อย่างไร รู้ๆ กันอยู่ว่าเด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็ก จุดที่เด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่ไม่ใช่เพียงขนาด สัดส่วน การทำงานของอวัยวะต่างๆ ซึ่งเป็นประเด็นทางกายภาพเท่านั้น ความแตกต่างที่ลึกซึ้งที่สุดระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และกระทั่งระหว่างเด็กแต่ละช่วงวัย คือความแตกต่างทางสภาวะสำนึก ซึ่งพัฒนาขนานไปกับกระบวนการเจริญเติบโตจากวัยแบเบาะผ่านวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ในที่สุด

ในยุคนี้เรามีความมั่งคั่งเกี่ยวกับ

เด็กมากมาย มีการศึกษาวิจัยค้นคว้าทางจิตวิทยาเด็กซึ่งสมัยก่อนยังไม่ค่อยมี นำแปลกที่การปฏิบัติของเรากลับสวนทางกับขั้นตอนพัฒนาการของเด็กอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

เด็กยังอยู่ในช่วงปฐมวัย เราก็พยายามให้เขาคิด เลือก ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ จะกินอะไร จะใส่เสื้อตัวไหน จะไปที่ไหน อยากได้ของขวัญอะไร เด็กยังนับนิ้วได้ไม่ครบก็ให้คิดเลข 3 หลัก 4 หลัก แทนที่จะได้กระโดดเชือก อ่านนิทานที่จักรยาน ก็ต้องไปเรียนเทนนิส เปียโน คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทควันโด ฯลฯ

เส้นแบ่งระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ในวันยิ่งกลางเดือน เด็ก 5 ขวบใส่รองเท้า ส้นสูง กางเกงรัดรูป ดูมิวสิควีดีโอ วาบวาม ละครซิงรักหักสวาท ส่วนเด็กที่โตเป็นวัยรุ่น เป็นหนุ่มสาว กลับชอบฟังนิทาน อ่านการ์ตูน เล่นตุ๊กตา

เด็ ม วัย เด็ก เคย เป็น ปริณทลแห่งความใสบริสุทธิ์ที่ทุกคนช่วยกันปกป้อง รอเวลาที่จะค่อยๆ เรียนรู้เรื่องของผู้ใหญ่เมื่อเจริญวัยขึ้น นับแต่มีภาพโฆษณา

มีนิตยสาร คัทเอาท์ มีการแพร่ภาพของโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มีทุกอย่างทุกอย่างเรื่องปรากฏอยู่ในอินเทอร์เน็ตเนท กำแพงที่ปกป้องวัยเด็กก็ถูกทะลวงลงไป ผู้คนทุกรุ่นทุกวัยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องราวเหมือนๆ กันโดยไม่มีการจำแนก เด็กตัวเล็กตัวน้อยก็ได้รับรู้เรื่องที่เกินความเข้าใจและความต้องการของวัย

นอกจากสื่อแล้ว ปัจจัยด้านอาหารก็มีส่วนเร่งรัดอัตราการเจริญเติบโตทางกายภาพของเด็กให้แตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาวกันตั้งแต่ยังไม่ทันขึ้นเลข 2 หลัก อีกด้านหนึ่งที่มีถูกมองข้ามโดยนักไม่ถึง คือ วิธีการที่

เราพูดกับเด็ก ตอบคำถามเด็ก ให้ ข้อมูลในเรื่องต่างๆ แก่เด็ก บั๊จจัย ต่างๆ เหล่านี้มีส่วนผลักดันให้เด็ก ผ่านไปสู่วัยรุ่นรวดเร็วขึ้นอย่างผิดหู ผิดตา จนธุรกิจการฉีดยาเพื่อลด ระดับฮอร์โมนเพศที่สร้างขึ้นก่อน วัยอันควร รุ่งเรืองไปตาม ๆ กัน

น้อยคนจะตระหนักว่าสิ่งที่ อยู่ภายนอกในวัยเด็กจะกลายเป็น สิ่งที่อยู่ภายในในวัยผู้ใหญ่ สิ่งที่ซึม ซับเข้ามาในตัวเด็ก ล้วนกระทบ กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง ทางกายทางใจ

ถึงแม้พัฒนาการทางกาย ของเด็กจะก้าวพรวดพราดไปอย่าง รวดเร็ว แต่พัฒนาการทางใจกลับ

ไม่เร่งรุดตามไปด้วย ขณะที่กาย นอกกายพร้อมจะเป็นพ่อคนแม่ คนแล้ว แต่ภายในยังไม่สิ้นกลิ่น น่านมดี การเจริญเติบโตทางกาย และใจที่ไม่เหมาะสมอดคล้องกัน ทำให้เด็กไม่เข้าใจ ตามไม่ทันการ เปลี่ยนแปลงทางสรีระที่เกิดขึ้น แทนที่กายจะพัฒนาไปเป็นฐานรองรับจิตวิญญาณ กลับกลายเป็นว่า การเติบโตทางกายนำหน้าการเติบโตทางจิต-จิตวิญญาณ ปรากฏการณ์ที่เดิมพบในวัยรุ่น หลังๆ นี้ เริ่มเกิดขึ้นแต่ระยะก่อนวัยรุ่น เรื่อง ที่เคยเป็นปัญหาในกลุ่มวัยรุ่น เดียว นี้ปรากฏตั้งแต่ในเด็กประถม ไม่ว่าจะ เป็นการเสพติด ความรุนแรง

ไปจนถึงเรื่องเพศ

ในต่างประเทศมีผู้สังเกตการณ์และกระทั่งมีผู้วิจัยพบว่า เด็กโรงเรียนคอมพิวเตอร์มีพัฒนาการสมวัย สมดุล ไม่เข้าสู่วัยรุ่นเร็วเกินไป ดังเช่นเด็กร่วมสมัยทั่วไปที่เป็นเหตุให้เกิดน้หนักเกินต่างๆ เปลี่ยนไปจนผิดไปจากเดิมเสียหมด ที่เด็กคอมพิวเตอร์ฟองความเป็นเด็กไว้ได้นานกว่า พร้อมกับที่วุฒิภาวะสูงกว่า สอดคล้องกับวัยมากกว่า ก็เพราะได้รับการปกป้องจากสิ่งกระตุ้นสิ่งเร้าทั้งหลาย ได้รับการพิจารณาอย่างพิถีพิถันในวิธีการ และลักษณะการให้ข้อมูลต่างๆ

เด็กที่มีวัยเด็กอันมั่งคั่ง เต็มเปี่ยม ยาวนาน ย่อมพัฒนาสมรรถภาพและศักยภาพผ่าน

บททดสอบในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้ดีกว่า มีพลังที่จะแบกรับความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ใหญ่ได้มากกว่า

เด็ก 6 ขวบ 10 ขวบ หรือ 13 ยังไม่ต้องรีบก้าวตามแฟชั่นผู้ใหญ่ ไม่ต้องรีบร้อนเข้าไปอยู่ในโลกของผู้ใหญ่หรืออก ไม่นานเกินรอเวลานั้นก็จะมาถึงอยู่แล้ว หลังจากนั้นก็จะใช้เวลาเหลือเพื่อชั่วชีวิตที่จะแต่งตัว ท่องโลกโซเชียล ทำอะไรเลียนแบบผู้ใหญ่ วัยเด็กต่างหากที่แสนสิ้นเปลืองบาง ผ่านไปแล้วไม่อาจหวนคืน หากรอให้ถึงเวลาแทนที่จะผลิตผลามผลุนผลันเข้าไปในโลกของผู้ใหญ่โดยเร็ว ผลที่ตามมาจะแตกต่างกันชนิดที่คุ้มค่าการรอคอย

วิทยานิพนธ์ ม. 6

นักเรียนคนหนึ่งที่ย้ายจากโรงเรียนนอร์ทพอร์ตไฮแลนด์ (ปัจจุบันคือไทคุรา) เมื่อปี 1994 หวนรำลึกถึงการทำโครงการในชั้นม. 6 หลังจากเวลาผ่านไปแล้ว 10 ปี

โครงการ ม. 6 ถือได้ว่าเป็นพิธีกรรมสำหรับนักเรียนที่จะก้าวออกสู่โลกภายนอก เป็นการเดินทางสู่โลกกว้างอย่างแท้จริง สิ่งทีนักเรียนโรงเรียนเราก้าวผ่านไม่ได้เป็นการสอบเหมือนอย่างโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งเป็นกระบวนการภายใน หากแต่ออกสู่สาธารณะ และกลายเป็นสัญลักษณ์ในโรงเรียนเด็กชั้นอื่นๆ จะชื่นชมและประทับใจในสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนม. 6

พิธีกรรมนี้มีระดับของความรับผิดชอบอยู่ด้วย โดยผนวกระหว่างสิ่งที่คาดหวังให้ทำและศักยภาพของสิ่งที่นักเรียนสามารถบรรลุหรือค้นพบได้ พร้อมกันนั้นก็เสริมภาพที่จะเติมรอยประทับของตนเองลงไปด้วย ศักยภาพนี้น่าตื่นเต้นพอๆ กับสิ่งที่คาดหวังจากนักเรียน ผมคิดว่าโครงการนี้มุ่งหมายจะให้เด็กนักเรียนมีอิสระที่จะค้นพบส่วนหนึ่งของตนเอง กระบวนการของโครงการเปิดให้การค้นพบเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเดินทาง การพยายามทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน การเผชิญความกลัว การนำเสนอและพูดต่อสาธารณชน การสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ การมีที่ปรึกษาและผู้ควบคุมดูแล การเผชิญกับผู้ใหญ่ที่รู้มากกว่าเรา

จากประสบการณ์ของผม ที่ปรึกษาอาจกลายเป็นที่เลี้ยง ซึ่งอาจเป็นสิ่งทีสังคมเราไม่ค่อยมีให้เยาวชนเท่าใดนัก เยาวชนสามารถขอให้ผู้ใหญ่แสดงให้เขาดู บอกให้เขาฟัง ดุจเดียวกับผู้รู้ที่เคยผ่านการเดินทางแบบเดียวกับที่เขากำลังเผชิญอยู่นี้มาก่อนแล้ว เป็นโอกาสให้ผู้อาวุโสกว่าถ่ายทอดความรู้และ "ให้" สิ่งทีตนมีอยู่แก่ผู้อื่น นักเรียนต้องใช้ความกล้าทีจะถามรวมทั้งรู้ว่าจะถามอะไร

เมื่อเราฟังนักเรียนเล่าถึงกระบวนการทีตนผ่าน เขามักมีความนับถือชื่นชม และกระตือรือร้นต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการเดินทางทีเผชิญ กระบวน

การนี้เชื่อมเยาวชนเข้ากับผู้อาวุโสในระดับของความเคารพซึ่งกันและกัน
ซึ่งนับเป็นสิ่งพิเศษ ก้าวล่วงประโยชน์ของโรงเรียนไปสู่ประโยชน์ของชุมชน
ไม่เพียงแต่สอนบุคคลบนเส้นทาง หากยังสอนชุมชนด้วยว่าเราเป็นชุมชน
และความรู้ที่เราถ่ายทอดสู่กันนั้นล้ำค่าอย่างสูง

นี่เป็นการเดินทางเดี่ยวของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจเป็นกระบวนการภายใน
อย่างมาก และสำหรับนักเรียนจะต้องเป็นรูปแบบการแสดงออกที่ทำให้
เขาย้อนเข้าไปในตัวเอง พร้อมทั้งนำเอาสิ่งที่มีอยู่ออกมา เพื่อค้นหาแรงจูง
ใจภายในที่จะทำให้โครงการ ซึ่งบางคนก็เป็นไปได้ง่ายกว่าคนอื่น นักเรียน
ทุกคนจะเผชิญกับสิ่งนี้ตามวิถีทางของตนเอง สำหรับบางคนเกิดขึ้นในเวลา
ที่เหมาะสม แต่บางคนก็ไม่เหมาะสม เป็นการทดสอบความพร้อมที่จะรับ
พันธะนี้ก็ได้ เขาถูกท้าทายให้เผชิญกับตัวเอง เผชิญกับความรับผิดชอบ
ของตนเอง ก่อนที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

มันขึ้นอยู่กับแต่ละคนเอง ไม่มีการตก ไม่มีการประเมินด้วยคะแนน
แต่มีขึ้นเพื่อเป็นเส้นทางในการค้นพบตัวเอง และแบ่งปันการค้นพบนี้สู่กัน
โครงการนี้เป็นที่โอบรับจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนคนทั่วทั้งชุมชน
ซึ่งทำให้มันเป็นสิ่งที่มีพลังอย่างมาก ผมรู้สึกว่าเป็นเพราะนักเรียนกำลัง
เรียนรู้ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งไม่ใช่ห้องเรียนหรือโรงเรียน
หากคือโลก!

เบนจามิน เครอลิน

(จาก Brass Tacks วารสารของโรงเรียนไทคุรา รูดอร์ฟ สไตเนอร์)

เมื่อเด็ก ๆ เดินทางจากโลกแห่งจิตวิญญาณ
ข้าม "สะพานสายรุ้ง" มาสู่โลกกายภาพ
การโอบอุ้มประคับประคองและนำทางอย่างเหมาะสมจากผู้ใหญ่
เราจะช่วยให้กระบวนการจิตของเขาเป็นไปอย่างมั่นคงราบรื่น

สะพานสายรุ้ง มีขึ้นเพื่อนำเสนอ เผยแพร่ ทัศนคติที่สร้างสรรค์ในการ
พัฒนาเด็กและครอบครัว ตลอดจนหลักการของ
รูดอล์ฟ สไตเนอร์ผู้ให้แนวทางแก่โรงเรียนวอลดอร์ฟ
สะพานสายรุ้ง จัดพิมพ์ทุก 3 เดือน (ปีละ 4 ฉบับ)
คือ มิถุนายน กันยายน ธันวาคม และมีนาคม โดย

ร.ร. ปัญญุทัย

199 หมู่ 6 ซอยพรพระร่วงประสิทธิ์
ถนนสุขาภิบาล 5 แขวงออเงิน เขตสายไหม กทม. 10220
โทร. 02 792 0670, 02 792 0672 แฟกซ์ 02 792 0672
E-mail: waldorftai@hotmail.com
www.panyotai.com